

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat

Bulev. Regele Ferdinand 4/27
(József I. herceg-ut.)

Sürgönycím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
161

Mézlelenék naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS:

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Évész évre	— —	1080 Let
Fél évre	— —	540 Let
Negyed évre	— —	270 Let
Havonta	— —	90 Let
Hirdetések díjazás szerint		

EGYES SZÁM ÁRA — 5 Let

VASÁRNAP — — — 6 Let

Bucurestiben 50 banival több.

Arad ivóvize.

Írta: Weil József, mérnök.

Mindenki örömmel csatlakozik ahhoz a mozgalomhoz, melyet az Aradi Közlöny a város vízvezetéki vizének megjavítása érdekében megindított.

Amíg a háború fájdalmas utóhatásait szenvedtük, a sok rekonstrukciós feladat mellett még egészségünk olyan fontos kérdésével, mint az ivóvíz, se volt módunkban foglalkozni. Noha Arad mintegy 80—90 ezer vízvezetéki vizet „évező” lakossága, minden esetben ahányszor egy pohár vizet kénytelen meginni, önkéntelenül összerázkódik az undortól. Nagy megnyugvással veszi Aradváros lakossága a nagyhorderejű mozgalmat és hisszük, hogy az illetékes fórumok is elérkezettnek látják az időt, hogy a város fejlesztésében utóbbi időben nagy eredményű tevékenységüket erre a vitális kérdésre is kiterjesztik.

Aradváros vízvezetékének rendszere mélyfuratu kutakra van alapítva, tehát nem közvetlenül felső talajvizet iszunk, hanem egy második vagy harmadik vízhozó rétegből, mechanikus eszközökkel hozzuk fel a vizet. Az angol szakemberek, akik annak idején a város vízvezetéki berendezését tervezték és létesítették, tudatában voltak, hogy a mélyebb rétegekből felhozott vizek sem mentesek az élő szervezetekre károsan ható szubsztanciáktól és helyesen a rendszert víztárolásra és mesterséges, speciálításukat képező, mechanikus víztisztításra és szűrésekre alapították, mert hiszen a mélyebb eredetű vizek is beszivódásokból származnak és nem mentesek még akkor sem a phenolén, azaz állati és növényi, ipari vizek stb. szerves és rothadó részeket tartalmazó alkatelemekről, habár a vizek a földalatti mozgásaikban állandóan és folytonosan tisztító vagy semlegesítő purifikációnak mennek keresztül.

Ezen rendszerrel a medencékben való víztárolásoknak jótékony következménye és funkciója az volt, hogy a felesleges szén-savak eltávolodtak és a szűrés által legalább mechanikailag megtisztulva jutott a víz a városi hálózatba. Nem mondhatjuk azt se ideálisnak, mert a vízből csak vegyi folyamatokkal kiűzhető phenolének továbbra is benn maradtak, azonban mégis óriási előny volt, hogy a víz, mint ahogy a fizika definiálja, szim, iz és szagtalan életfeltételű folyadék volt.

Mi a mai helyzet? Különböző kísérletek folyamán az eredeti szűrőket elbontották és áttérték a mai átdatlan állapotokra. Vízünket motorikus erővel szivattyúzzák az egyes furatokból és mézadagolás után, direkt a hálózatba nyomják. A „meszes” azért történik, hogy veje a vízből a szén-savat kihajtsák, de egyformán adagolják tekintet nélkül a víznek szén-savtartalmára, ahelyett, hogy a vizet természetéhez és egyéni minőségéhez képest kezelnék. Ez az eljárás különben a városi fővegyésznek a kérdésben közölt nyilatkozata szerint, csak háborús pótlék, azonban sajnos, még a mai napig is itt felejtették.

Az aradi víz minőségének feljavítása nem történhetik most már sem a régi, az angol szakemberek által bevezetett, sem az utána,

Popescu munkaügyi vezérfelügyelő lupényi jelentése a parlament előtt.

Giulea egyetemi tanár sötét képet fest a zsilvölgyi helyzetről. — Lupényben nincsenek gázmaszkok. — Sortüz a törvény paragrafusai alapján.

Giulea: „Popescu vezérfelügyelő a bányatársaság érdekeit védte.”

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának telefonjelentése.) A parlament mai ülésén Giulea Miklós egyetemi tanár a lupényi események ügyében interpellált. Beszéde elején kijelentette, hogy nem a kormány ellen szólal fel, mert szolidarisnak érzi magát a kormány aktusaival, hanem rá akar mutatni azokra az okokra, amelyek a lupényi eseményeket provokálták. A zsilvölgyi munkásság keserű nyomorban él és életének veszélyeztetésével teljesíti kötelességét. 1918-ban új társaság került a szénbányák élére, amely diktálta a szénárakat, uralta a piacot, de horribilis nyeresége dacára sem gondoskodott a munkásokról. Ehéért dolgoztatták őket és kizárták őket a nyereségből is.

A Zsilvölgyben állandóan nagyobb csend-örkésültségek állomásoztak, mert a társaság attól félt, hogy az elégedetlenség kirobban.

Legutóbb a dévai törvényszék ítéletet hozott, amelyben kimondta, hogy a bányába való létesítést nem számítja be a nyolcórás munkaidőbe.

Raducanu munkaügyi miniszter: A törvényszék ítélete dacára rendeletet adtam ki, melyben a nyolcórás munkaidő szigorú respektálását írtam elő.

Giulea beszéde folytatásában elmondta, hogy egyes helyeken a munkások napi 48 lej bérért dolgoznak. A kollektív szerződést rosszul fogalmazták meg, ami módot adott a munkásság kizsákmányolására. A külföldi bányákban a munkások 5—7 órát dolgoznak naponta és többet keresnek, mint az itteniek. *Valósággal éheznek a munkások, akik az éh-*

kényszerüleg létesített, sem a jövőben talán hasonló — elmélet nélküli — rendszerek által, hanem a víztechnika mai óriási fejlődése folytán kombinált, mechanikai és kémiai alapokon. Ma a világűrbe való repülés problémájának megoldása, gépkocsival percnként hat kilométer sebességet elért rekord idejében, nem elégedhetünk meg a volt, vagy a mai rendszerrel. A testápolásban fejlődött mai ember nemcsak inni és főzni akar higiénikus vízzel, hanem még fürdőjébe, lábvizébe is tiszta, egészséges vizet követel. Nem lehet tehát a régi alapokra fektetett recepteket felmelegíteni és azokkal megint rossz vizet produkálni. A városoknak és speciális ipartelepneknek vízellátása, mindig nagyobb fontosságú lett és e célból a legmagasabb igényeket kell kielégítenünk.

Aradváros vízvezetéki vizének nagyobb hibái: annak magán és vastartalma és ezen fémek alakulatainak, derivátáinak a vezetéki csövekben való lerakódása. Hosszu hónapok manipuláció voltak a vízcsőhálózatnak mosási kísérletei, légnyomás igénybevételével. Az utcák éjjeli látogatói sok gaudiummal nézték a

ség és kimerültség következtében sok esetben a munkahelyükön esnek össze. A törvény előírja, hogy a veszélyes helyeken gázmaszkokat kell a munkásoknak viselniük. *Lupényben nincsenek gázmaszkok.*

Ezután rátér Popescu aradi munkaügyi felügyelő szerepére. *Popescu vezérfelügyelő — mondta — nagyon pontos ember. Ha panasz merült fel, azonnal a helyszínen termett, levette a vizsgálatot, de egyszer sem intézkedett a panaszok ügyében.*

Mirescu: Vonják ki a munkaügyi felügyelőket a prefektusok hatásköréből.

Giulea ezután kijelenti, hogy *Popescu Péter a bányatársaság érdekeit védte.* Felolvastott egy jelentést, amelyet Popescu a nemzeti-parasztpárt gyulafehérvári kongresszusa alkalmával a minisztériumnak küldött. Ebben *a vezérfelügyelő szerint a munkásoknak megígérték, hogy ők lesznek az urak a Zsilvölgyben.*

Intézkedést kér a munkások forradalmi lénykedése és a kommunistauszítások ellen. A lupényi megszűlés után is megtette a jelentését a vezérfelügyelő. Felolvassa az egyik passzust, amely így szól:

— A törvény hatodik paragrafusának első bekezdése alapján a katonaság sortüzet adott le.

Ezen az éjszakán — mondta Giulea — 23 ember halt meg. Kéri a kormányt, hogy a kollektív szerződés megkötésénél gondoskodjon a munkások érdekeinek megvédéséről. Csodálkozását fejezi ki, hogy a trónbeszéd nem tartalmaz semmit sem a szociális problémák megoldása tekintetében és megnyugtató nyilatkozatot kér Maniu Gyula miniszterelnöktől.

mesterségesen csinált szökőkutak látványosságait, de a csövekben a lerakódások továbbra is bennmaradtak és szaporodtak. Az észszerű eljárás az, hogy a víztisztításra irányuló módszerek oda hassanak, miszerint olyan kémiai eljárásokon alapuló berendezések létesítenek, melyek mellett eme hiányosságok kiküszöbölhetők legyenek. Noha a szokásos vas és mangántalanítási eljárások mellett se lehet mindig kívánt célokat elérni. Vizek, melyekben a szerves alkátrészek egy magasabb hányada létezik, mangánt és vasat lekötött állapotban is tartalmaznak s lehetséges, sőt valószínű, hogy eme rejtett tartalmak egy kezdő létforrását alkotják a vízben még létező algáknak, melyek aztán a vezetékben új életre és káros szaporodásra vezetnek.

Mindezen és még más fertőző jelenségeknek kiküszöbölésére biztosan működő és garantált berendezések és szerkezetek léteznek, melyek a kívánt célokhoz nálunk is elvezetnének.

Nem kell és nem lehet tehát felülni a hangzatosan reklámozott, csupán mechanikai szűrő berendezéseknek, hanem a kimutatott

apon kizárólag, csakis a vegyi folyamatok után megtisztított emiásokat kell programunkba venni. Az így kezelt ivóvízből kiválasztanak mindazok az elemek, melyek a víz ízét befolyásolják. A vizet termelés után kell vas, mangán és cink tartalmát s ezen procedurák befejeztével a csővezetékbe bocsátani, akkor aztán tiszta marad a csőhálózat, tiszta víz folyik a leeresztő csapokból és sok-sok ezer

víz fogyasztó hákaja fogja a higiénikus víz megteremtését kísérni.

A vízről a város költségvetésében autonómiát élvez, saját megalapozott jövedelmei vannak, melyekből egy költségesebb, de biztosan ható berendezés fokozatosan törleszhető lenne. Hisszük és reméljük, hogy Aradváros jelenlegi vezetősége megérti és átértzi e kérdés fontosságát!

Goldis László nagy expozéja a Néppárt aradmegyei intézőbizottságának ülésén.

(Arad, december 12.) Tegnap este, a néppárt aradmegyei intézőbizottsága, Goldis László elnöksége alatt teljes ülést tartott. Több új tagnak felvétele után Goldis László egyórás expozéban számolt be az általános politikai helyzetéről.

Elemzte a nemzeti-parasztpárt kormányának egy évi működését s tárgyi adatokkal mutatott rá, hogy az egyévi működés, a Maniu-kormány teljes tehetetlenségéről tett bizonyosságot. Az ipari termelés megbánult, a kereskedelem tönkrement, a mezőgazdaság soha el nem képzelhető válságba került. A kormány gazdasági politikája, az általános gazdasági nyomort eredményezte, a stabilizáció csődöt mondott, a román valuta újabb romlása megkezdődött s rettenetes veszedelmekkel fenyeget. Az általános elszegényedés az anarchia előjeleit eredményezte. A társadalom minden osztálya kétségbeesítő helyzetbe került. A Maniu-kormány kisbbségi politikája, az összes kisbbségeknek soha nem észlelt elkeveredését váltotta ki.

Goldis László ezután rátért a liberális-párt tízéves uralmának szomorú eredményeire, kifejtette, hogy ennek anakronikus s történelmi fejlődés által régen felszárnyalt liberális ideológián felépült gazdasági politikája tulajdonképeni okozója a mai általános gazdasági válságnak, amelyet a nemzeti-parasztpárt kormányzás képtelensége katasztrófává növesztett.

— Az egyesülés utáni tíz esztendőben — ugymond — kétszer kísérelte meg a néppárt, ezen katasztrófális gazdasági politikának megváltoztatását. Mindkét kormányzása kecsge-tő eredményeket hozott. Első kormányzása alatt megvalósította az agrárreformot, beváltotta végre a koronákat és rubciéket, amelyeknek áradata, majdnem megfullasztotta az új Romániát, rendezte az ország zűhált pénzügyeit s megteremtette az első okos adó-törvényt Tulescu koncepciójában. Bratianu Ionel hatalmi türelmetlensége kiaknázta az akkori nemzetipárt naivságát s szövetkezve Maniu Gyulával, megbuktatta az Averescu-kormányt s ilyképen megakadályozta az ország rendbehozásának áldásos munkáját. A következő liberális-kormány alatt a gazdasági helyzet új-

ból válságosra fordult s 1926. Kezdetén a le 1.3-ra romlott le. Akkor a második Averescu-kormány folytatta az ő közgazdasági koncepcióját, rendbehozta a pénzügyeket, egyensúlyozott költségvetést teremtett, a valutát 7 hónap alatt 1.3-ról 3.5-re emelte, megkezdte a külföldi tőke felhasználását és általános megeredésre rendezte végre a tisztviselők fizetését. Teljes munkálkodás közepén megismétlődött az 1921-iki komédia: a liberális-párt újból szövetkezett Maniuvval s valóságos puccs után, újból megbuktatta Averescu kormányát.

— Ez Románia tíz éves politikai története, mondotta végül Goldis László, Eredmény — a mai helyzet. Azért tehát nincs más megoldás, mint ismét Averescu kipróbált, hazafias bölcsességére bízni a kormány gyeplőjét. Ez meg fog történni, mert ezt követeli az ország érdeke s minden igaz hazafi.

Goldis László nagy beszéde mély hatást tett.

Ezután dr. Moldovan Silvius ügyvéd, volt törvényszéki elnök emelkedett szólaşra s megköszönte Goldis felvilágosító s igazán meggyőző expozéját, biztosította az elnököt a párt hűségés bizalmáról s őszinte szeretetéről.

A bizottság ezután elhatározta, hogy legközelebb összehívja a megyei nagy bizottságot, amely hivatva lesz a közelgő községi választások ügyében határozni.

Pierpont Morgan unokaöccse agyonlőtte magát és menyasszonyát

Tragédia a milliárdos amerikai bankár családjában. — A fiatalok házassága elé akadályokat gördítettek.

Newyorkból jelentik: A városnak tragikus szenzációja van. Pierpont Morgan a hírneves bankár unokaöccsét, a 22 éves Henry Crew-Crosby bankárt és kedvesét Boston társadalmának egyik előkelő állású hölgyét egy műkereskedő lakásán holtan találta.

A műkereskedő szerdán átengedte nekik lakását, ahol a fiatalok kettős öngyilkosságot követtek el.

A megállapítások szerint a bankár előbb a leányt lötte agyon, majd magára lőtt és mindketten meghaltak. A kettős öngyilkosság oka nyilvánvalóan az, hogy a fiatalok házassága elé akadályt gördítettek.

KOMOLY ÉS HUMOROS IRÁSOK képekkel és rajzokkal tarkítva jelennek meg az Aradi Közlöny meglepetésszámában, nívós karácsonyi számában.

A gróf.

Irta: Farkas Imre.

Szemben ültek egymással, a gróf és a művész. Hallgattak, sokáig hallgattak.

A művész törte meg a csendet. Azt mondta:

— Biz ez szomorú.

A gróf rágyújtott egy vastag Kiriadzi-cigarettára. Elszívta egészen. És csak aztán válaszolt.

— Nagyon szomorú...

Újabb hallgatás. Aztán a művész azt kérdezte:

— Mi lesz az autómobiljal?

A gróf könnyedén válaszolt:

— Az is az öné... ez csak természetes.

— Köszönöm, Miki!

Ez alatt a párbeszéd alatt tragédia lapangott. A gróf remélte, hogy a művész megelégedzik az autóról. És az neki marad, eladhatja. De a művész kérdezett — és az autó máris az övé lett.

Az egésznek pedig az volt a háttér, hogy a gróf tönkrement. Teljesen tönkrement. A művész tette tönkre? Nem a művész csak eszköz volt ahhoz, hogy a gróf tönkre mehessen. A művész viszont kitűnő eszköz volt ehhez. Okos lény volt... arra is rájött, hogy neki szerepet se kell hazudni. Az ő szerepe az volt: csillogni, ragyogni, minél hamarabb tönkretenni a gróft. A gróf maga szánta neki ezt a szerepet. Sablonos történet ez, megszokott és mindennapi.

De a folytatása nem sablonos. Nem végződött egy revolvergolyóval. A gróf nagybátyja, akit merkantilgrófnak csúfoltak a kázinóban, a következő beszédet intézte a grófhöz:

— Én nem csodálkozom semmin. Én ráismerek önműre. A családunk egyetlen könnyelműségére. Ön költ, tékozol, mert a véreből

van, mert tehetsége van hozzá. Jobban mondva: Csak ehhez van tehetsége.

A gróf azt gondolta:

— Milyen unalmas.

És hallgatott.

Az öreg ur most azt mondta:

— Segítséget tőlem ne várjon...

A gróf vállat vont:

— Észem ágában sincs.

Titokban lenézte a nagybátyját, mert annak dedányja egy amerikai gyáros lánya volt. Innen a „merkantil” gunynév. Az apa vétkének a büntetése negyediziglen.

— Egy valamit azonban ajánlok önnek. Ha kimenne Amerikába... egy rokonom gyárában tudnék önnek alkalmazást. Megkereshetné a kenyerét. Ez minden, amit nyújthatok önnek...

Most valami váratlan dolog történt. Az ablakon beáramlott a friss tavaszi szellő... az élet! Virágok peregtek a fákról és gyerekek kergetőztek, sivalkódtak az uccán. Délelőtt volt és a nap süttött.

Az élet! Friss, kapacitáló erejét beküldte az ablakon.

A gróf azt mondta a nagybátyjának:

— Elfogadom!

Két héten keresztül dolgozott a gróf szorgalmasan Detroit-cityben, egy gyárnak a tizedik emeletén. Pléhkorongokat tartott egy lyukasztó-gép alá. Monoklija még a szemén volt. Ez volt minden, ami a multból maradt. Ez a kis üvegdarab.

Bizony fárasztó dolog volt néhány százszor fölemelni a gépet és ráilleszteni a korongra. De este? Azon kezdte észrevenni magát, hogy teletüdővel szívja a friss levegőt a fák alatt és ez valóban örömet okoz neki.

— Friss levegő? Öröm? Micsoda bolond dolgok vannak a világon.

Aztán a pipa. Itt mindenki pipázott. Vett egy kis angol pipát. Ötven centet visszaadtak

neki a két dollárból. Azt ott akarta hagyni a kereskedőnél.

— Mi ez uram?

— A magáé.

— Szó sincs róla. A pipát megfizette. Boravallót pedig nekem ne adjon, mert én box-bajnok is vagyok mellesleg.

És mutogatta az ökleit.

A gróf rágyújtott a pipára. Sohasem esett még ilyen jól a dohányzás. Azon vette magát észre, hogy a két kezét mélyen a nadrágszében tartotta, a sportsapkát a szemére huzta és úgy ment, mint a többi száz és százezer gentleman.

A munkaházakból gramofonok muzsikáltak. Utón gyerekek pofozták tgyimást. Segéd-munkások rohantak motorbiciklin meg apró Ford-autókon. Nem nézett rá senki.

A gróf valami bizonytalan elégedettséget érzett.

Hangos dzsessz-muzsika. Fehér doszka-ház... ismerte a mozik vásznáról. Villanykörtekből kirakva a címtábla betűi:

— Bár.

— Ide szombat este eljövök, gondolta és azzal hazament. Lefeküdt. És aludt hajnalig, mint a bunda. Tizenöt évvel ezelőtt aludt utoljára — ilyen jól, Bécsben a Theresianumban.

A bár csillogó, fehér helyiség volt. Néger zenekar röhögött, tapsolt és muzsikált.

A pincér orra elé tartotta az italok jegyzékét. A gróf jó ismerősök nevével találkozott.

— G. H. Mumm. Pommery. Verve. Cll. qu. Rhoederer. Moet et Chandon...

Szégyenkezve rendelt egy Coctailt.

— Tíz cent!

Előre kifizette. Aztán körülnézett a társaságban. Csupa izmos fiatal legény, izmos fiatal leány. Itt, aki nem izmos, az elpusztult. Élénk, kacagó ifjú nők. És közöttük egy...!

A gróf mindjárt fölöltöztette a fantáziáját.

BUDAPESTEN!**Szenzációs Ing- és nyakkendő vásár**

Kizárólag decemberben.

ROSENBERG-nél

Teréz-körút 25.

Miklós régensherceg előkelő vadásztársasága Aradmegyében.

Holnap reggel érkeznek Aradra Miklós herceg, György görög exkirály, Pál görög herceg, Hohenlohe herceg, Bratianu Dinu, Mocioni fővadászmeister és Saulescu vezérfelügyelő.

(Arad, december 12.) Előkelő vendégek érkeznek holnap reggel Aradra. Ma értesítés érkezett Ciorogariu vadászati főfelügyelőhöz, hogy reggel hat óra husz perckor az aradi állomásra érkeznek Miklós királyi régensherceg, előkelő vendégsereg kíséretében, hogy a megyében vadásszon. A vendégek közül az eddigi információk szerint György görög exkirály, Pál görög herceg, Hohenlohe herceg, Bratianu Dinu, Mocioni királyi fővadászmeister, Saulescu vadászati vezérfelügyelő érkezése bizonyos.

A nagyarányú vadászatra Aradról és Aradmegéből is több előkelő va-

dászt hívtak meg. Holnap reggel a vadásztársaság, amely a temesmegyei Bruckenauból érkezik, az aradi állomásra továbbutazik Kisjenő felé, majd onnan autón mennek Székudvarra. Délben az erdőben ebédelnek, majd este Kisjenőn, az udvari vonatban szűkebbkörű vacsora lesz. Két napig tart a vadászat, amelynek végeztével szombaton reggel a régensherceg és kísérete Brassón keresztül, Bucurestibe utazik vissza. Miklós királyi régensherceg kívánságára, semmiféle hivatalos fogadtatás nem lesz, miután teljesen inkognitóban időzik Aradmegyében.

Interpelláció a magyar parlamentben a kisebbségi magyarság ügyéről.

Kenéz Béla elszomorító adatokat sorol fel a magyar kisebbségek helyzetéről. — Bethlen István gróf: „A Népszövetségnél háborus szellem uralkodik.”

Budapestről jelentik: A képviselőház mai ülésén Kenéz Béla egyetemi tanár sürgős interpellációt mondott az utódállambeli magyarság helyzetéről. Egész sor adattal bizonyította, hogy a magyarság gazdasági és kulturális helyzetét mennyire megnehezítik az utódállamokban. Csehszlovákiában 3975 magyar elemiiskola volt ma 719, középiskola 42 volt, ma 3, sőt újabb értesülés szerint csak egy áll fent.

Az utódállamokban a honolului diplomákat is nosztrifikálják, csak a magyart nem.

Háboru előtt a tót iskolák nagyszögű államse-

ban. Azzal sértette meg gondolatban, hogy egy hermelinbundát adott rá.

A leány észrevette a tekintetét. És erre szó nélkül leült hozzá az asztalhoz.

— Jó estét. Hogy van máma?

— Köszönem, jól.

— Ugye maga a pléhkorongnál van?

— Igen. Honnan tudja?

— Én vagyok a maga munkafelügyelője.

Rágyújtott egy Maryland-cigaretta. Coctailt rendelt. Aztán azt mondta:

— Féltünk magától, mert azzal rágalmazták meg, hogy gróf volt odahaza. Nem tesz semmit. Birja a munkát.

A gróf egy hónapja nem beszélt nővel és el volt ragadtatva. A bárban vágni lehetett a fiústöt. Mindenki ingujjra vetkőzött. Ő is ledobta a kabátját. Finom, kék oxford-inge feszült a mellén. A leány hozzásimult. Táncooltak.

— Jól táncol maga. Hol volt ideje meg tanulni?

A gróf nagyot nézett:

— Időm? Nekem?

Aztán azt gondolta:

— Bolond világ...

És átkarolta a leányt.

Künn hajnalodott.

— Hazakisérhetem?

— Hát persze...

A leány öt Coctailt ivott. A gróf ki akarta fizetni. A leány nagyot kacagott.

— Majd, ha maga lesz a munkavezető és én a munkás...

A gróf egy dollárt költött a bárban. Elpirult szégyenében, úgy ment a leány után kifele. Nem törődött vele senki.

Mentek az óriási platánok alatt. A leány ledobta a cigarettaját és hozzásimult a fiúhoz. Tiszta kölnivíz szaga volt a hajának.

A gróf pipázott. Nagyon tetszett neki mind a két dolog. A pipa meg a leány.

gélyeket kaptak, az összes utódállamok közül csupán Mann adott most elenyésző összeget. Jugoszláviában 64 elemiiskolát zártak be és ott egyetlen magyar középiskola sincsen. A népszövetség nem nézheti tétlenül ezt az eljárást.

Ha egy új Juilan szerzetes néhány év múlva ismét meglátogatná az utódállamokat, nem találna magyarságot.

Gazdasági téren a helyzet hasonló. Titulescu román miniszter szerint Erdélyben ötször annyi jövedelmi adót fizetnek, mint a régi királyságban. Jugoszláviában és Csehszlovákiában ötször, Romániában négyszer több a magyar nemzetiségű kivándorlók száma, mint az uralkodó többségé.

A Népszövetségtől nem tapasztalta, hogy segíttet volna a helyzeten és kérdezi, hogy a kormány mit szándékozik cse-

Megünneplik Aradon XI. Pius pápa aranymiséjét

Az ünnepély részletes műsora. — Jövőre megnyílik a kath. elemi iskola II. osztálya. — Katholikus népszámlálás lesz Aradon.

(Arad, december 12.) Az aradi római katolikus egyházközség előjárósága tegnap ülést tartott, amelyen főképen XI. Pius pápa aranymiséjének aradi megünneplésével foglalkoztak. A folyó ügyekben azonban még két érdekes kérdés is tárgyalásra került. Így elhatározták, hogy a Flórián-uccában megnyílt katolikus elemi iskola első osztálya után

a jövő évben felállítják a II. osztályt is és pályázatot hirdetnek egy férfi tanerőre, valamint hogy a nyáron dr. Lakatos Ottó vezetésével s a misszionárius nővérek bevonásával **megrendezik a katolikus népszámlálást Aradon a plébániai kataszter felírtatása végett.**

A pápai jubileum módozatainak megbeszélése kapcsán dr. Wild Endre kiérdemesült rendfőnök szólalt fel és lendületes szavak kíséretében terjesztette be erre vonatkozó javaslatát:

— Indítványozom, fejezze ki az Aradi Róm. Kath. Egyházközség örömét a jubileum fölött, vegyen részt testületileg a december 15-én délelőtt 10 órakor tartandó ünnepi hálaadó istentiszteleten és utána a Minorita Kulturlázban rendezendő ünnepi matinén abban a szent meggyőződésben, hogy a kétezeréves pápaságot Krisztus kösziklára

Karácsonyra!

Képes- és mesekönyvek, ifjus. iratok, kifestő- és emlékkönyvek, könyv- és zenemű-ajándékok, művészi festmények és rézmetszetek, gramofonok és lemezgyűjtemények, divatos névjegyek, Ujvi és karácsonyi képes lev. lapok.

KERPEL-nél.**Panflavin**

megyéd a szarvulnathatól, megüldéses betegesgésű mandula és torokgyulladásól

lekedni a kisebbségi magyarság érdekében.

Általános figyelem középpontjában gróf Bethlen István emelkedett szólásra, hogy válaszáat megadja.

— Sajnos — mondotta — hogy a képviselő által festett kép teljesen megfelel a kormány birtokában levő adatoknak.

A Népszövetségnél háborus szellem uralkodik, amely a földbirtokok kisajátítását sugallotta.

A magyar kormány minden eszközt megragad, hogy kisebbségi sorsba került véreinek helyzetén könnyítsen.

AZ OLASZ TRÓNÖRÖKÖS A PÁPÁNÁL.

Az olasz királyi pár vatikáni látogatása után Umberto olasz trónörökös is felkereste a pápát Giovanna és Mária királyi hercegnők társaságában. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, amidőn a trónörökös és a hercegnők a fogadás után imádkoznak a Szent Péter templomban.

építette, melyen a pokol kapui sem vesznek erőt.

A gyűlés egyhangú döntéssel elfogadta dr. Wild Endre indítványát és Schill József elnök leszögezte Arad katolikuságának törhetetlen ragaszkodását a pápai trónhoz. Az indítványnak megfelelően a pápai jubileumot tehát fényes keretek között tartják meg Aradon s azon dr. Pacha Ágoston temesi püspök is résztvesz Kayser kanonok, pápai prelátnak kíséretében. A templomi ünnepséget matiné követi, amelynek műsora a következő:

1. a) Domenico Silveri, Armonia Religiosa. (Gróf Silveri nemes testőr dallam-kompozíciója, melyet a római Szent Péter-bazilika kupolájában ezüstkürtön játszanak, amikor az Apostolok sirja fölött miséző pápa Urfelmutatáshoz ér.) b) G. Longhi, Marcia. (A vatikáni udvar zenekarának indulója, amellyel a Szent Péter-templomba belépő pápát fogadják.) Előadja a műkedvelők zenekara. Vezényel Scherhag Ernő. 2. Magyar Bálint. Szivemmel csemetek. Szavallja: Wittauschek Lajosné. 3. A pápaság a nemzetek vallásának történelmének és művelődésének diadalmas zászlóvivője. Ünnepi előadás. Pazsitny Bonaventura dr., rendfőnök. 4. a) Händel, Messias című oratóriumából: Wie lieblich ist der Boten Schritt. b) Händel, Largo. Recitativ und Arie. Énekli Alföldy Pálné. Zongorán kíséri dr. Szelle Károly. 5. Mendelssohn (1809—1847.), Trio d-moll. a) Adagio. b) Allegro. Előadják: Kell Rezső (hegedű), Müttermüller József (cello), Szelle Károly dr. (zongora). 6. Zárszó. Pacha Ágoston dr. püspök. 7. a) Beethoven (1770—1827.) Fohász. b) Becucci E., Inno Pontificio (A pápai palotaórság indulója.) Előadja a műkedvelők zenekara. Vezényel Scherhag Ernő.

A BALLERINA

Lydia Kyast érdekes memoárjai.
az angol udvarról, a cári palotáról,
Rasputinról és a kommunistákról.

Londonból jelentik: „Regényes emlékek” (Romantic Recollections): ez a címe annak a most megjelent naplószerű könyvnek, amelyben Lydia Kyast orosz táncosnő, aki husz évvel ezelőtt az Empire színpadán aratta ragyogó sikereit, följegyezte művészi karrierjének, kalandos életének legérdekesebb mozzanatait. Az orosz táncosnő, aki egy előkelő orosz katonatiszt leánya volt, nagy szerepet játszott Anglia főúri társadalmának életében s VII. Edvárd király is megcsodálta művészetét. Naplója nem egy helyet tud meg azokon a határokon, amelyeket a jó ízlés és a diszkréción kötelezően elbírnak a könyvet ismerető kritikusok meg is jegyzik, hogy Miss Erica Beale, aki a naplót sajtó alá rendezte, komolyabban is gyakorolhatta volna cenzori tisztét, de így is van sok eredeti mondanivalója az exballerinának, akinek naplója bizonyára kalandos olvasmány lesz Angliában.

Edvárd király és Alexandra királyné előtt kellett táncolni, — meséli a művésznő — s persze siettem eleget tenni a királyi felszólításnak. Reméltem, hogy szerencsekívánatokkal halmoznak majd a produkciómért. Ezzel szemben: öfélése a királyné olyan hangon, hogy a zsúfolt teremben széltében, hosszában lehetett hallani, rám szólt:

— Mondja kisasszony, szokott füzöt hordani tánc közben?

Az egész terem elképedt és rákvörös lett a különös kérdésre.

Őszintén feleltem: Nem hordok füzöt, sohasem.

A királyné álmélkodva nézett rám s azt mondta, nem érti, hogy tudok megenni füző nélkül! (Ez előtt husz évvel.)

Edvárd király is bámulta művészetemet, de mikor egyszer a másik ballerina, Genee asszony táncolt előtte s a játék végén kigyúltak a lámpák, kiderült, hogy öfélése boldogan szundikált a karosszékekben.

Érdekes ílmittást mond el az orosz táncosnő a mostani királyi párról. Amikor György király a múlt év novemberében súlyos betegségbe esett, Mary királynő is meghült. Orvosi tanácsra nem mozdíthatott ki szobájából három napig. Amikor végre megszült a szobafogság, sívve kereste fel beteg férjét, aki sóhajtván üdvözölte:

— Milyen régen nem láttam már!

— Csak három napja, George — szólt a királyné.

A király felsóhajtott:

— „Csak három napja? Én úgy éreztem, mintha három esztendeje lett volna...”

Lydia Kyast nemcsak az angol udvarról volt bajártas, hanem Szentpétervárottis, a cári palotába. Sok bizalmas apróságot mond el az orosz nagyhercegek és nagyhercegnők életéről. Felén nagyhercegnőről, a volt görög királynéről a következőket pletykázza el. Egy fiatal, tizenhétéves fia került apródnak a nagyhercegnő mellé. A fia félénk, félszeg, alapjában véve tudatlan, világnemlátott gyerek volt. Egyszer a hercegnő a szegény apród nagy elképedésére rászólt: Lecsuszott a harisnyakötőm, igazítsa meg! Az apród nem tudott hová lenni zavarában és nem teljesítette a parancsot, amire stante péde elboacsátották azzal a megokolással, hogy nem teljesítette kötelességét illő formában...

Rasputinról is van mondanivalója a művésznőnek.

— Valóságos emberi páviát volt, félelmes

tekintetű szörnyeteg. Az orra szinte betöltötte egész képét, a fogai feketék voltak, látszott, hogy soha fogkefe nem érintette őket.

A bolszeviki terror kegyetlen borzalmairól, amelyek őt is fenyegették, néhány megrázó szava van a táncosnőnek. Elbeszéli, hogyan fogták el a kurski parancsnokát s kényszerítették arra, hogy meztelb ugrádozzon és üvegcserepeken, majd mikor beleuntak ebbe a

„A liberális pártot törvényen kívül kell helyezni.”

A kamara mai ülésén heves támadás hangzott el a liberálisok ellen. — Maniu: „Ha az ország érdeke kívánja hogy távozzunk, akad majd becsületes ember, aki átveszi a kormányt.”

Bucurestiből jelentik: A Kamara mai ülésén jelen voltak az összes miniszterek Maniu miniszterelnökkel élén. Pop C. István elnöki megnyitóját P. Joanitescu emelkedett szólásra és kérdést intézett a kormányhoz, hogy milyen intézkedéseket szándékozik foganatosítani a liberális párt határozata ellen, amely el akarja riasztani a külföldi tőkét, hogy ne vegyen részt a mezőgazdasági hitelintézet megalakításában.

Madgearu pénzügyminiszter válaszolt az interpellációra. Kijelentette, hogy a liberálisok érthető okokból félnek ettől az új, szolid alapokon alakuló és működő pénzintézettől, mely olcsó kölcsönt fog nyújtani. Féltik a liberálisok saját bankjukat, amely uzsorakamatokkal terhelve az ország mezőgazdaságát.

— A liberálisok tiz esztendőn keresztül — folytatta a miniszter — politikai diktatura alatt tartották az ország népét. Saját zsebükre dol-

Vilánylámpák, gramofonok, rádiók és kerékpárok legolcsóbban

Schwartz Árpád-nál

Str. Brancovei I. (Farkas pálkaüzlettel szemben.)

multságba, valóságos emberi céltáblát csináltak belőle s ha megkínózták, volt rá gondjuk, hogy csak megsebesítsék, de ne öljék meg.

Érdekes, hogy az orosz táncosnő, aki tizenöt évig élt Londonban, büszkén említi, hogy nem tud eligazodni az angol főváros főbb utovonalain. Persze, ha a művész hazája széles e világ, akkor nem töri magát olyan apróságokkal, hogy kiismerje magát egy helyen, még ha véletlenül tizenöt évet tölt is ott.

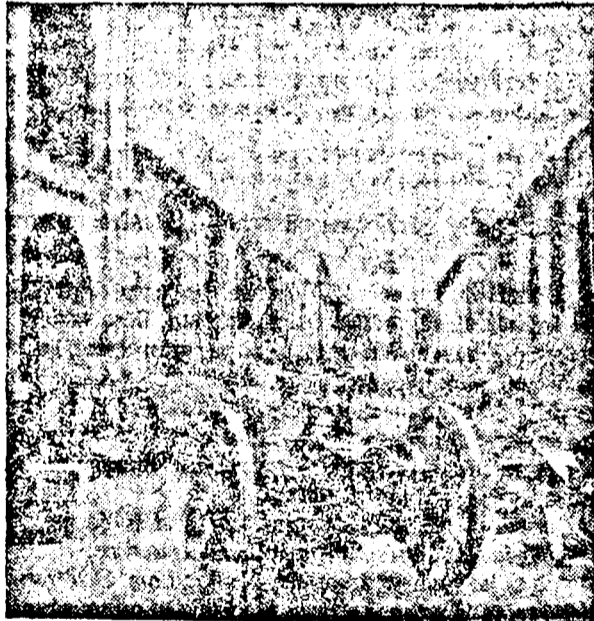
goztak az ország érdekei ellen és most pedig olyan módszerekkel akarnak propagandát csinálni céljaik eléréséért, mint a kommunisták. De erőszakossággal sem mennek semmire, mert a nép megismerte őket. Akik pedig az ország érdekei ellen dolgoznak, azok törvényen kívül állanak.

Mirescu: A Marzescu-féle kivételes törvényt kell alkalmazni ellenük.

A Kamara hatalmas tapsa után Maniu miniszterelnök emelkedett szólásra. Beszédében elmondta, hogy tiz esztendeig szenvedett az ország népe a liberális uralom alatt.

— Ha az ország érdeke azt kívánja, hogy távozzunk — folytatta — mindig akad önzetlen, becsületes ember, aki átveszi tőlünk a kormánydást. Hiába a liberálisok fenyegetőzése s erőszakoskodása, a nemzeti-parasztpárt kormányja teljesíteni fogja kötelességét, amely reája hárult.

A SZÉTROMBOLT KABUL.

Ez az első kép, ami a felvett légfotó ról készült Nadir kán csapatának bevonulása után.

Irodalom és művészet

* Heti műsor. Pénteken és a többi napokon: Náni (filmszkeccs.)

* Náni (filmszkeccs a színházban.) Ma este az aradi színházban Follinus Aurel volt aradi színigazgató örökké emlékeztető népszínművének: a Náni-szkeccses filmváltozata keltett kellemes és jóhangulatú színházi estét. A svábos íz, zamat, amely oly közvetlenné tette a népszínműt, hamisítatlanul áradt ki az egyes színpadi részekből, de épenugy megőrizte ezt a filmváltozat is, amelyet jó színészek — jól játszanak. A színpadi rész pedig mindent stílusosan fest alá. Lőrinczy Gizi Nánit, Beregi Gyula Szept, Kun Dezső Kreutzert, Homokay Pál pedig Józsit alakítja jókedvvel, derűtfelelően, amelynek nyomán a siker nem is maradt el és a közönség sokat nevetett a tapsolt. (X)

* Károli Gáspár-emlékünnepe Pankotán.

A pankotai református egyház jól sikerült ünnepélyt rendezett a magyar bibliafordító, Károli Gáspár emlékeztetére. A zsúfolásig megtelt templomban felcsendült a magyar zsoldár, mely után Vizaknai Wesmár Károly gyoroki lelkész imádkozott és bevezetést tartott. Jól szavaltta el Karaszka Aranka Reményik Sándor „Fordító” című alkalmi költeményét. A kellemes hangú Pasitka Juliska éneke után Liszkai Kálmán borosjenői h. lelkész emlékeztetőt tartott Károli Gáspár ref. lelkész-espere munkájáról. Az ifjúsági egyvet vegyeskarának előadása után, Pálur István lippei lelkész megható melodramájával ragadta magával a gyülekezet lelkét. Nagy Irén szavaltata után Kun Zoltán pankotai lelkész meleg szavakkal köszönte meg úgy a szereplők, mint a gyülekezetnek fáradozását. Szabó Dániel református tanító, mint az énekkar kiváló dirigense mutatkozott be. Az ünnepély szépen összegyűlt perselyes adományait a Károli Gáspár irodalmi társaság sajtó-alapjára fordították.

* A „Náni” filmszkeccs sikere. A „Náni” filmszkeccs hatalmas sikert aratott tegnap este az aradi színházban. Mindkét előadáson, 7 és 9 órakor, lelkes széksorok tapsolták a filmrészek után a színpadi részeket, ami teljesen jogos is. A közönség nagyon jól tudja, hogy a Náni jelenti a legösszintébb szórakozást, amely egy-egy könnyesepp, egy-egy mosoly nagyszerű változatában felelteti a gazdasági but. Follinus Aurel volt aradi színigazgató glogováci milliőbe ültette a népszínművét, annak hamisítatlan levegője árad ma is a filmszkeccs változatából. Három színpadi, három filmrészre oszták a szkeccs. A nagyszerű filmrészek után Beregi Gyula, a Göre-film Kátsa cigánya (Szept), Kun Dezső, a Göre-film bírójja (Kreutzer), Homokay Pál (Józsi) és Lőrinczy Gizi (Náni) játszik a pompás színpadi részeket, amelyek kemek táncokat, dalokat és ezer humort hoznak. Érdekes eseményt jelent a szkeccs a színházban. A helyátrak moziáraknak felelnek meg. Az előadások 7 és 9 órakor kezdődnek.

* Hétfőtől Ismét a Diákszeretem fut műsoron. A látványos revüoperett, amely az elmúlt héten valósággal magával ragadta a közönséget,

Tátray W. Cornélia

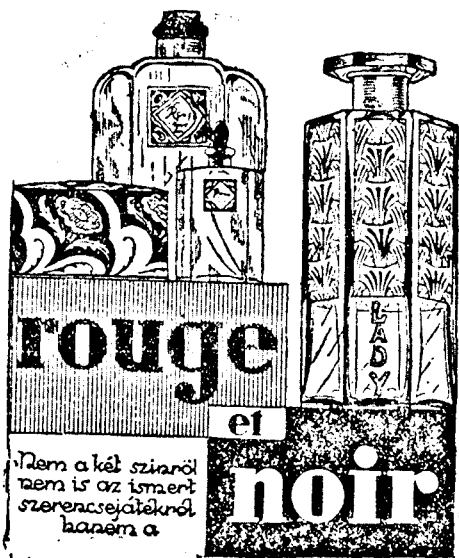
egyetlen hangversenye

szombaton 1/9 óra a Kulturpalotában

Közreműködők:

Frank Lajos csellóművész és dr. Szelle Károly.

Programok mérsékelt számban a pénztárnál kaphatók

gondozott szépség új ápolászszeréről

voit szó, amidőn a napokban egy kis rejtvényt adunk fel Önnek megjelésre.

A Rouge et Noir, hölgyeim, a kozmetika legújabb vívmánya, sőt még több is ennél; Rouge et Noir az illatél-mény lélektanának az eredményein alapszik.

Életünk, hölgyeim, már nem olyan egyszerű többé. Régen-ti egyedül érzés után székesegyházakat építettek, ma azonban az illatszereket az orvos, a vegyész és a pszichológus segítségével komponálják.

Ennek ellenére a Rouge et Noir illatának álomímesésében, senki sem sejtí annak a munkának a nagyságát és nehézségét, amely megalkotását megelőzte.

Eau de Cologne-Parfumi-Poudre-Creme
Csakis eredeti csomagolásban

Nem a két színről
nem is az ismert
szerecsenekről
hanem a

ROUGE
et
NOIR

Elképzelhetetlen kellemes meglepetésben részesül a "Rouge et Noir" cikkek vásárlásánál. Érdeklődjék az Őra illatszerezésénél aki készséggel szolgál felvilágosítással.

HIRSCHFELD MÓR

Hogyan csalták törbe Hirschfeldet

Eluszott a nagy vagyon.

kARRIERJE ÉS BUKÁSA.

A közgazdasági rémregény aradi hőse most a milánói fogházban várja az igazságot.

(Arad, december 12.) Az anyagi összeomlását elsősorban a múlt év sikertelen pamutkampánya okozta. Az elmúlt évben még sokmillió vagyon ura mondhatni hetek alatt ment tönkre. Az egyezkedési tárgyalások megindulása után Hirschfeld kétségbeesetten utazott Bécsbe, ahol hitelezőivel folytatott megbeszéléseket. A Crespi-cég képviselőjében Piola igazgató, Prágából Mahler és a VÖTI megbízásából Kardos igazgató vettek részt az értekezleten, ami Hirschfeld szempontjából döntő jelentőségű volt. Hosszas megbeszélések után a hitelezők közös platformot fogadtak el és

megállapodtak abban, egyik sem fog a többiek nélkül semmi elhatározó lépést tenni, amelyik a másik érdekeit sérthetné.

Hirschfeld az egyezség érdekében nemcsak üzleti vagyonát hanem jelentékeny értéket reprezentáló lakásberendezését, szőnyeget, képeit is felajánlotta, ezen túlmenve, hajlandó lett volna újabb terheket is magára vállalni, amelyet jövőendő munkássága során törlesztett volna le.

Nemsokára újabb izgalmas tárgyalások következtek. Crespi szenátor fia, Piola igazgató és a cég milánói ügyvédje Aradra jöttek, ahol szintén részletes megbeszélést tartottak. A helyzet azonban napról-napra nehezebbé vált, míg végül bekövetkezett a katasztrófa: Hirschfeldet egy távirattal Milanóba hívták, ahol azonban már várta a letartóztatási parancs.

Hirschfeld összeomlásának hatása.

Az erdélyi kereskedelem súlyosan megérezte Hirschfeld összeomlását. A katasztrófális hatás nem abban a várakozásban volt érezhető, hogy a külföldi hitel megrendült volna, hanem számos erdélyi kereskedőnek hiányzott az őszi szezonban Hirschfeld áruja, amivel nagy forgalmat tudtak volna csinálni. A rendes szokás az volt, hogy Hirschfeld távolabbi terminusokra szállított és így a kereskedők az őszi szezonban a Hirschfeldtől vásárolt árukból befolyt összegekből más kötelezettségeiknek tettek eleget, újabb szezonárukat vásárolták és ezekből hozták be a tavaszi fizetéseiket. Hirschfeld összeomlásával ezek mind kimaradtak, aminek következménye számos fizetésképtelenség és csőd volt. Így a többek között

egy tekintélyes lippai, két pankotai textilkereskedő volt kénytelen fizetésképtelenséget jelenteni, de ezeken kívül Erdély távolabb fekvő részein is több fizetésképtelenség és csőd követte Hirschfeld milánói letartóztatását.

Temesvári fonalkereskedőktől szerzett információim szerint Hirschfeldet, akinek a romániai

pamutkereskedelemben vezető szerep jutott, még senki sem tudta pótolni. A fonalnagykereskedők, kik eddig kisebb tételekben bármikor kaphattak Hirschfeldtől lejhitelre árut, most vagon-tételekben kénytelenek spekulálni és ki vannak téve esetleges valutahullámzásoknak, valamint sokkal rövidebb lejáratra kénytelenek vásárolni, mint eddig.

Hova uszott el a sokmillió vagyon?

Óriási veszteségei a múlt évi kampányban és az egyezkedési tárgyalások horribilis költségei igen tekintélyes részét emésztették fel Hirschfeld vagyonának. Voltak azonban más körülmények is, amelyek sietteték a teljes összeomlást. Hirschfeld, amikor Crespiéktől a circa 100.000 dolláros rendelést eszközölte, a kötetést 158 lejes dollárkurzuson fixizta, de csak 163 lejen tudta a dollárt lefedezni, ami egymagában 5-6 százalékos differenciát jelentett és szintén igen jelentőségteljes összeget tett ki. Amikor a VÖTI áruit nem tudta eladni, hogy kötelezettségeit pontosan teljesítse, a bécsi Lombardbureau-nál nagyobb dollárköcsönt volt kénytelen felvenni a beraktározott árura. A raktárbér és a kamat szintén elvitte vagyonának egyik részét. Ehhez jöttek még a sokmillió bankköcsönök és váltószámítások kamatai, úgyhogy nem egészen egy év alatt a dúsgazdag nagykereskedőből szegény ember lett.

Hirschfeld esete a devizőrrel.

1926. májusában a nagy dollárhossz idején történt, hogy Hirschfeld az egyik aradi bankban nagy tétel dollárt vásárolt esedékes kötelezettségeinek teljesítésére. A devizőrrel szabályszerűen megbeszélte és lekötötte az üzletet. Néhány nap múlva csodálkozással tapasztalta, hogy a bank a dollárüzletet nem levezette le. Felment a devizörhöz érdeklődni, hogy mi ennek az oka. A tisztviselő ekkor kétségbeesetten vallotta be, hogy elfelejtette lefedezni a dollárvásárlást.

— Ne tegyen tönkre Hirschfeld ur — kérlette őt a tisztviselő — mert ha ezt jelenti igazgatósa-

gomnak, akkor egészen bizonyos, elveszitem állásomat.

... és Hirschfeld nem tett jelentést, nem akarta, hogy miatta elveszítse egy ember az existenciáját, hanem aznap drágábban vásárolta meg a szükséges dollárokat és ez a pár napos késedelem árfolyam-differenciában kerék 200.000 lejt tett ki.

A sokmillió vagyon ma már a múlté. Hirschfeldet a milánói törvényszék negyedélelvi börtönre ítélte és most az ottani ügyészség fogházában várja, hogy másodfokon döntsének ügyében. Az aradi törvényszéken pedig 19-én határoznak a Hirschfeld ellen beadott csódkérelmek felett.

Ferenczy György.

Gombamérgezés áldozata lett egy kolozsvári főpincér és családja.

Valamennyien súlyosan megbetegedtek.

Kolozsvárról jelentik: Winkler József kolozsvári főpincér ma reggel a piacon gombát vásárolt magának. A felesége ma délelőtt főzte meg és ebéd után a pincér rövid sétára indult. Utközben rosszul lett és a járó-kelők vitték haza lakására. Otthon feleségét és gyermekét már betegen találták. A főpincér közben már annyira rosszul lett, hogy elvesztette eszméletét. Orvost hívtak, aki gombamérgezést állapított meg. A főpincér felesége és gyermeke könnyebben viseli el a betegséget, mert az ételből keveset ettek, ellenben a főpincér állapotja rendkívül súlyos, mert szívbajos és ezért kétséges felépülése.

A MAGYAR HUSZÁROK AJÁNDÉKA A 80 ÉVES MACKENSENNEK.

Az egyik magyar huszárezred, amelynek Mackensen Agoston vezértábornagy parancsnoka volt a világháború alatt, értékes bronzszoborral lepte meg az agg hadvezért 80. születésnapja alkalmából.

SENZACIÓS CIKKEK.

érdekes közlemények, színes riportok, képek és rajzok tartják az Aradi Közlöny vaskos tartalmu. karácsonyi számát.

„CENTRAL” mozgó

Romániában Aradon először

Csavargók királya

szenzációs modern kalandorkép.
Főszereplő:

Harry Piel

„ELITE” mozgó

Közkívánatra repriz

Ivan Mosjoukine

halhatatlan alakításában

Casanova

Minden idők legszebb filmje.

„GRADISTE” mozgó

Ma új műsor!

A szép asszony álma.

Főszereplőn a világ legszebb színésznője

Billie Dove,

a „S rga Illiom” főszereplője.

Előadások kezdete 6 és 8 órakor.

Gergely püspök békét hirdet karácsonyi pásztorlevelében.

„Békét az elégedetlen munkássággal, a határon túli gyűlölködőkkel, szakadárokkal, a kisebbségekkel és idegenekkel!”

(Arad, december 12.) Ma bocsátotta ki dr. Comsa Gergely, Arad görög keleti püspöke karácsonyi pásztorlevelét, amely békét hirdet az embereknek. A pásztorlevél egyes részletei a kisebbségekre is vonatkoznak. Arad püspöke többek között a következőket mondja híveinek:

— A mi napjainkban is a békét keressük mi, akik látjuk a hatalmas szociális és politikai megmozdulásokat a világ minden országában. Békét akarunk a szocialista és kommunista áramlatokkal szemben, békét keressük, látva számos országban a munkások nagy elégedetlenségét, amely zavargásokban nyilvánul meg. Békét keressük azokkal szemben, akik a határon túl gyűlölettel és dühvel gondolnak ránk, békét akarunk az ármánykodó, szakadár, idegen kezek által vezetett szektákkal szemben. Békét kérünk a testvérek közötti harcokkal szemben és tiszta szívből akarjuk a nemzetek és népek közötti békét hozni összes tiai.

román nép és a kisebbségek között Nagyromániában.

Comsa dr. püspök a pásztorlevelében fejtegeti, hogy az annyira kívánt béke csak akkor érkezik el, ha az emberek megszabadítják lelküket a szenvedélyektől. Megemlíti, hogy Párisban megkötötték a Kellogg-paktumot a béke fentartására és ugyanaz a Frank Kellogg, aki a paktumot megalkotta, egy londoni interjúban kijelentette, hogy csak akkor juthat teljes győzelemre a béke eszméje, ha az egyház is mellesatlakozik. A prágai leszerelési konferencián is megállapították, hogy a testvériséget az egyház és vallás fogja létrehozni. A pásztorlevél végén a püspök felszólítja a hívőket, szeressék az idegeneket is és béküljenek ki azokkal, akik környezetükben élnek. Ne pereskedjenek, hanem az itt elfecsérelt időt inkább használják fel csendes munkára. A pásztorlevelet az összes görög keleti templomokban karácsony első napján olvassák fel.

Botrányos jelenetek közben nyílt meg a cseh parlament.

A magyar képviselők gomblyukában tulipán, a szociálistákéban vörös szekfü diszlett, a Hlinka-párt tagjai fehér szekfüvel tüntettek. — Tumultuozus jelenetek az eskütételnél.

Prágából jelentik: Ma tartotta a kamara első ülését.

A magyar képviselők tulipánnal, a szociálisták vörös és a tót néppárt tagjai fehér szekfüvel a gomblyukban jelentek meg. Az ülés folyamán izgalmas jelenetek játszódtak le. Amint Udrzal miniszterelnök a terembe lépett,

a kommunista képviselők oly lármát csaptak, hogy percekig nem lehetett megnyitni az ülést.

A kommunista képviselők azt kiáltozták a miniszterelnök felé, gondoskodjon arról, hogy börtönben ülő társaikat, Harus és Bayer képviselőket szabadon bocsássák. A megnyi-

tás után az elnök kijelentette, hogy Harus igazolását nem adják ki és a listán szereplő következő jelölt sem választható.

Erre ismét kitört a botrány.

A kommunisták lármával, fütyüléssel és padok döngtetésével igyekeztek megakadályozni az ülés folytatását.

Az eskütételnél cseh és a kisebbségek nyelvén olvasták fel az esküszöveget.

A kommunisták közben gunyos megjegyzésekkel zavarták az eskütételt és éltették Harus képviselőt.

Ezután következett az elnökség megválasztása, amelynél a magyar pártok, a németek és a tót néppárt tüntetőleg kivonultak.

Az államnak is be kell tartania a szerződéseket.

Az aradi törvényszék érdekes elvi jelentőségű döntése egy agrárperben. — A miniszteri rendelet szerződésnek tekintendő.

(Arad, december 12.) Érdekes, elvi jelentőségű döntést hozott ma az aradi törvényszék egy agrárperben. Öt gáji gazdálkodó, Bran István és társai nemrégén kérvényt nyújtottak be a földművelésügyi minisztériumhoz, amelyben azt kérték, az állam adjon el nekik ötven hold földet a várostól elvett földterületekből. Nemsokára megérkezett a minisztérium válasza, amely helyt adott a gazdák kérelmének és ötven hold földet, holdankint 4000 lejfel eladott nekik. A miniszteri rendelet felszólította a gazdákat, hogy fizessék be a föld vételárát, 200 ezer lejt az aradi pénzügyigazgatóságon. Bran István és társai befizették a pénzt, birtokba vették a földet és várták a végleges szerződést. Ehelyett leirat érkezett a minisztériumból, amely közölte, hogy előbbi határozatát visszavonta, a földet nem adja el és felszólította a gazdákat, vegyék vissza a pénzüket. A gazdák jogaik fentartásával át is vették a pénzt, majd megbizták dr. Vladisláv Cornel aradi ügyvédet, hogy nevükben perelje be az államot.

Ma tárgyalta az ügyet az aradi törvényszék Pop—Alexandru-tanácsa. A minisztérium képviselőjében dr. Lepa Valér jelent meg, míg a gazdákat dr. Vladisláv képviselte. Több mint egy óras jogi vita után a törvényszék helyt adott a gazdák követelésének, azzal az indokolással, hogy

a miniszteri rendelet szerződésnek tekintendő, amelyet az államnak épen úgy be kell tartania, mint a magánfeleknek. Ezért kötelezte az államot, hogy a gazdákat 15 napon belül iktassa be birtokukba.

Az ítélet nagy érdeklődést keltett, annál is inkább, mert számos gazda van hasonló helyzetben és az érdekeltek azt várták, milyen álláspontra helyezkedik ez ügyben a törvényszék. Most egész sereg hasonló per indul az állam ellen.

Caba Gyula lesz az aradi pénzügyigazgató.

Pop Marcus január elsején nyugdíjba vonul és akkor kerületi inspektornak delegálják Taranu Victor helyébe, aki magasabb pozíciót kap Temesváron. — Az aradi pénzügyigazgatóságon nem tudnak az előléptetésekről.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának telefonjelentése.) A pénzügyminisztériumból nyert feltétlenül megbízható értesülés szerint, az aradi pénzügyi kerületben, illetve az aradi pénzügyigazgatóságon érdekes személynél változások lesznek a közel jövőben. Információnk szerint Taranu Victor kerületi inspektort január elsejével Temesvárra helyezik át, ahol a tartományi igazgatóságnál nyer magas pozíciót.

Ugyancsak január elsejével megy nyugalmába Pop Marcus aradi pénzügyigazgató, akit azonban nyugdíjaztatásával egyidejűleg kerületi inspektornak delegálnak az eltávozó Taranu helyébe. A Pop Marcus távozása által

H I R E K.

Véres fegyencelázadás egy amerikai fegyházban.

Tizenkét fegyenc elesett az ütközetben. — A hatóságok repülőgépen támadták meg a lázadókat. — Az összes fegyencek végighallgatták a lázadásról leadott rádiójelentéseket.

New-Yorkból jelentik: Az oborni állami fegyházban fegyencelázadás tört ki. A fegyencek és a kivezényelt 2000 főből álló katonaság és rendőrség között 6 óra hosszat dult a harc. A hatóságok repülőgépeket küldöttek a lázadók leverésére és könnyfakasztó bombákat dobáltak a fegyházra.

Az ütközetben nyolc ember halt meg, akik közül hét fegyenc.

Három fegyenc eltűnt, akik valószínűleg elrejtöztek. Öt fegyenc nem adta meg magát, akiket a rendőrök a fegyház udvarán sarokba szorítva tudtak csak arvonlóni.

Az összes állami fegyintézetekben széleskörű óvintézkedéseket léptettek életbe, a fegyenceknek azonban mindenütt meengedték, hogy az oborni lázadásról érkező rádiójelentéseket végighallgassák.

— Bucico Coriolan dr. Aradon. Ma reggel Aradra érkezett dr. Bucico Coriolan volt nagyváradi polgármester, aki jelenleg közigazgatási vezérfelügyelői állást tölt be a minisztériumban. A vezérfelügyelő a mai délelőtti folyamán megbeszélést folytatott Marsieu Justin dr. megyei prefektussal, majd egy megyebeli főtisztviselő aktáit magához vette és továbbutazott Nagylakra, ahol közigazgatási vizsgálatot tart. A vezérfelügyelő több napig marad Aradmegyében.

Sár-és-hocipő

eredeti gyári árak mellett

LINOLEUM

STECKL ADOLF cégé

Bucuresti ARAD Brasov.

— A „LEONARDO DA VINCI” MEGME-NEKÜLT A VIHARBÓL. Londonból jelentik: A Leonardo da Vinci olasz hajó, amely 14 millió font értékű festményt szállított Olaszországból a londoni kiállításra és amely a viláros időben nagy veszélyben forgott, ma megérkezett. A hajót az angol partoknál ünnepélyesen fogadták.

— Halálozás. Kozma Gusztáv nyug. államvasuti főkalauz, e hó 12-én, életének 61-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése szombaton délután 3 órakor lesz a felsőtemető halottasházából.

Ne gyötörjük gyermekeinket csukamájolajjal! Adjunk helyette poralaku, csokoládézű JEMALTOT. — Egy doboz ára 77 Lei.

Köhögési inger, rekedtség

ellen használjunk dr. Földes-féle **Itto-eukorkát**. Legjobban dezinficiálja a szájüreget. Készíti dr. Földes-gyógyszertár, Arad.

Újdonságot sokat, szépet, Minden kiváló terméket Nyújtja Kerpel nagy könyvtára, Vigyen ki-könyvet mára.

(100.000 kötet. Havi 40 vagy 80. esetleg kötetekint 3 vagy 4 lej.)

LEGUJABB.

Mironescu érdekes kijelentései a keleti jóvátételről.

A külügyminiszter szokatlanul éles modorban aposztrofálja az egyik államot, amely erős ellentállást tanúsít. — Mironescu nyilatkozata Prágában.

Prágából jelentik: Mironescu román külügyminiszter ma fogadta a sajtó képviselőit és rendkívül érdekes nyilatkozatot tett a keleti jóvátételi konferenciáról. A külügyminiszter kijelentette, hogy Romániát főképpen a keleti jóvátételi konferencia érdekli, még pedig politikai szempontból sokkal inkább, mint pénzügyi szempontokból. Ez nemcsak a hitelezők, hanem az adósokra is vonatkozik. Az adósok közül az egyik állam — mondotta a külügyminiszter — tisztára politikai okokból erős ellenállást tanúsított. Ez az állam azt mondta, hogy a Románia által szenvedett károk nem érik fel azt a kárt, amelyet a román földreform neki okozott.

— Olyan ez az érv — mondotta Mironescu, — hogy nem is érdemes vitatkozni felette.

A külügyminiszter ezután kijelentette, hogy a hadikárpótlás nem büntetés, mert abból téríti meg az állam a polgárainak a háború folyamán szenvedett kárát. Nincs értelme a sok vitának és nem szabad emiatt elhalasztani a többi fontos kérdés megoldását.

Az illető állam úgy képzei el a helyzetet, hogy ha Románia nem fizet, úgy továbbra is folytathatja az agitációját, amely végeredményben revansra vezetne. Ha pedig tulzott nagylelkűségből mégis fizet, úgy elegendő pénz áll rendelkezésére ágyuk és más hadiszerek beszerzésére a jövő eseményei számára.

Azonban már nem veszik komolyan ellenállását, mert átvették céljaikat, amelyek odakonkludálódnak, hogy egyenlenséget szítsanak.

Mironescu külügyminiszter beszéde végén azon reményének adott kifejezést, hogy a közös egyetértésben dolgozó kisantant legyőzi az ellenállást. Ha ez megtörténik, úgy két hónap alatt rendeződnek a nyugtalanító kérdések. Természetesen ez esetben a jóvátételi kötelezettségeket kiegyenlítik és a békeszerződéseket pontosan betartják. Ebben az esetben — fejezte be Mironescu külügyminiszter — eifeleitjük az összes vizályt és egyenlenséget okozó eseményeket.

Holnap kezdődik a tiszazugi mérgekverők főtárgyalása.

Külföldi és budapesti hírlapírók inváziója Szolnokon. — Baltház püspök kihallgatását kérték a védők. — Az orvosszakértő Kelemen Béla dr. lesz.

Szolnokról jelentik: Nagy érdeklődés előzi meg a tiszazugi tömeggyilkosságok ügyének holnapra kitűzött főtárgyalását. Mint ismeretes, az ügyészség egész sereg arzénmérgezést fedezett fel. Holnap Lipka Béláné és Bódy Róza kerülnek a bíróság elé. Számos budapesti és külföldi újságíró utazott Szolnokra, hogy a szenzációsnak ígérkező tárgyalá-

son résztvegyen. A bíróság elrendelte az Erdélyi Béla-ügyből ismert Kelemen Béla dr. orvosszakértő meghallgatását, ellenben elutasította a védőknek arra kérelmét, hogy Baltház püspököt és másokat is kihallgassanak a mérgezési ügyekben szereplő községek erkölcsi életére vonatkozólag.

IPAROS SORSJEGYEK huzása: December 30.

— Popoviciu Alexa aradi esperes temetése. Ma délután két órakor helyezték örök nyugalomra Popoviciu Alexa aradi esperest, akit 72 éves korában ragadott el a halál. A holttestet a görög keleti templomban ravatalozták fel. Váltan esperes pontifikálása alatt tiz lelkész végezte a gyászmise szertartásait. Ezután Codreanu esperes bucsuztatta el meleg szavakkal az elhunytat. A gyászolók között a hatóságok részéről megjelentek Lutai Cornel dr., Botiuc Elek dr. és Popa Constantin.

— Váltót hamisított egy cujedi parasztagazda. Ludosan vizsgálóbíró ma elrendelté a vizsgálati fogságot Lupsa Ignatie cujedi gazdálkodó ellen, aki egy 50.000 lejes váltóra ráhamisította nagybátyja aláírását. Lupsa néhány hónappal ezelőtt megjelent a Csanádi Takarékpénztár kisenői fiókjában és ott váltóra 50.000 lejt kért. A váltón szerepelt nagybátyja, Lupsa Logie aláírása is. A bank a kölcsönt folyósította. A lejáratkor azonban Lupsa nem rendezte a váltót, mire nagybátyját is felszólították fizetésre. Ekkor azután kiderült a váltóhamisítás és Lupsát letartóztatták.

— Felmentettek egy spekulációval vádolt aradmegyei lelkészt. Tisu József cebei görög keleti lelkész ügyében ítélték meg az aradi törvényszék. A lelkész két gazdálkodóval a dohányárak emelése előtt összevásárolta a faluban lévő összes dohánytermést a vád szerint és azt másnap a felmentett áron eladta, amin egy nap alatt 29.000 lejt kerestek. A törvényszék a mai tárgyaláson a lelkészt felmentette.

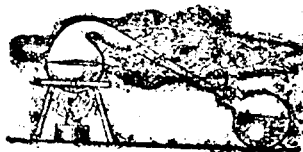
— Felmentették Szondy Géza esperest a hamistanuzásra való rábírás vádjá alól. Ma hirdette ki az aradi törvényszék Seracu-Magyar-tanácsa az ítéletet Szondy Géza kisperegi református esperes ügyében. Az ügyészség Szondy ellen hamistanuzásra való felbujtás és D. Nagy Károly ellen pedig hamistanuzás miatt emelt vádat. A tárgyaláson azonban úgy az esperes, mint D. Nagy ártatlansága bizonyítást nyert és a bíróság mindkettőjüket felmentette a vád alól.

Nyári zivatar Bécsben és Pozsonyban.

Tűkaszító meleg előzte meg az orkánt. — Pánikszerű jelenetek Bécs uccáin. — Árvízveszedelem Londonban és Párisban. — Viz alatt áll a windsori királyi kastély.

Londonból jelentik: A Themse vizállása a tavalyi katasztrófális magasságot érte el. 100 négyszögmérföld áll viz alatt. A vonatok körül száz és száz ladik várja az érkezőket. Az emberek az uccákon magas gummicsizmákban járnak. A híres eateni iskola szintén víz alatt van, ugyancsak a windsori királyi kastély is.

Párisból jelentik: A vihar szünőben van, de az árvízveszedelem növekszik. A Quinter mellett levő della Vieille viztorony két nap óta körül van zárva. Az óriási hullámok miatt nem lehet megközelíteni. A toronyőrök fényjeleket adtak le, hogy teljesen élelem és víz nélkül

Xeresi bor
vagy
csukamájolaj?

melyik a jobb? ?

Ha Önnek, vagy gyermekeinek csukamájolajat kell szedni, ne felejtse el, hogy az

ELIXIR PANGADUINE

a legfinomabb tokhal máj kivonatból készült, isz e elsőrendű, a csukamájolaj minden hatásával rendelkező és négyszer olyan erős

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

— Keménytűz a gyermekkorházban. Ma délután 6 óra tájban tüzet jeleztek a gyermekkorházban. A tüzoltók percek alatt a helyszínre érkeztek s kiderült, hogy veszélytelen kéménytüzről volt szó csak, amelyet nyomban elfojtottak.

— Müllerék továbbra is fogva maradnak. A sokmillió vasúti panama négy főszereplője: Müller Ede, Liszka Pál, Csányi József és Csiszár Sándor állottak ma a vádtanács előtt. Mind a négyen szabadlábra helyezésüket kérték. Müller arra hivatkozott, hogy lakása, családja van Aradon és nem valószínű, hogy nyolctagú családjával szökésre gondolhat, Liszka ártatlanságát hangoztatta és rámutatott arra, hogy csak rövid ideig volt a vasut alkalmazottja és már régen megvált a CFR-től. A vádtanács azonban mind a négy szabadlábrahelezési kérelmet elutasította és újabb 30 napos vizsgálati fogságot rendelt el ellentük.

— „Csendélet” egy rekvirált lakásban. Érdekes lakáshaborítási pert tárgyalt ma az aradi törvényszék. Todoreanu kapitány tett feljelentést házigazdája, Jovin György ellen, akinek a várban van kantinja. Jovin György volt Szent István-ucca 17. szám alatti házában a kapitány rekvirált lakásban lakott, de a házigazda minden áron arra akarta kényszeríteni, hogy elhagyja lakását. Egy alkalommal este fegyverrel a padlásra és ott nagy zajt csapott, hogy a kapitányék éjjeli nyugalmát zavarja, máskor pedig leszedette a kapitány lakásához tartozó zárt folyosó ajtaját és azt levitette a pincébe. A mai tárgyaláson több tanút hallgattak ki, majd a bíróság Jovint 5000 lej pénzbüntetésre ítélte.

— Az Arad és vidéke fűszerkereskedők szindikátusa Vlad Sándor iparkamarai lnök és Domán Sándor, a kereskedelmi testület elnöke védnöksége alatt f. hó 14-én este 9 órai kezdettel műsorral egybekötött tea- és táncestélyt rendez az Iparos-Otthonban. Konferál dr. Vadász Ármánd.

— Áramszünetelés. A villanytelep közli, hogy vasárnap, e hó 15-én, az áramszolgáltatás vezetékjavítás miatt szünetelni fog: 1. Reggel 8—11 óráig Calea Banatului (Ujaradi-uton), a Maros folyó, Calea Saguna (Választó-ucca), Strada V. Stroirescu (Teleky-ucca), Strada Eminescu (Deák Ferenc-ucca), Strada Baritiu (Rákóczy-ucca), Strada Cercetasilor (Szent Pál-ucca) által határolt részen. 2. Délután 11—2 óráig a Perneavaban (Erzsébetváros).

— Anyák! Gyermekeiteket fertőző betegségtől és meghalástól megóvjia a Panflavin-Pasztilla.

— Táncal egybekötött műsoros estélyt rendeznek szombatn este az aradi nyomdászok saját otthonukban, a Gutenberg-Otthonban, este 9 órai kezdettel. Az eddig rendezett estélyek sikerei bizonyítják, hogy a rendezőség mindent megtesz, hogy a közönség minél kellemesebben érezze magát. Belépő-díj nincs.

állanak. A dán partvidékeken szökőár pusztít. Nick-Ping városában a víz másfél méter magasban áll.

Bécsből jelentik: Ma este 6 órakor hirtelen nyári jelleget zivatar tört ki. Egész nap rendkívül meleg volt az idő, ami délután tűkaszítóvá vált. Este 6 órakor hatalmas villámlások közepette kitért a záporos és csakhamar jég hullott. A járókőrök pánikszerűen menekültek, kocsikat kerestek és a kővetőzésekben, kapualjakban húzódtak meg. A zivatar félóra hosszat tartott. Később, mint Pozsonyból jelentik, a ritka tünemény ott is megismétlődött.

A férfijogok világszövetsége a nők terrorja ellen

— Minden szerencsétlenség oka az asszony. — A mai házasság a férfi szörnnyű tragédiája. —

Bécsből jelentik: A bécsi hirdetőszlopokon nagybetűs plakát vonja magára a járókelők figyelmét. A plakát felirata a következő:

Aequitas.

Weltbund für Männerrechte

Vagyis magyarul: Aequitas-Férfijogok Világszövetsége. És e cím alatt következik a szöveg, amely szervezkedésre hívja fel a férfiakat — a nők terrorja és elnyomása ellen. Ez a plakát tehát azt sejteti, hogy létezik egy világszövetség a védtelen férfiak megvédésére a női brutalitások ellen és ennek a világszövetségnek megalakult az osztrák alszövetsége.

Mi sem természetesebb, minthogy a bécsi újságírók megrohmozták a világszövetség bécsi alosztályának helyiségeit. Itt azonban összesen egy embert találtak, aki az elnöki tisztviselői és szolgái teendőket végezte. Hebert Sigurtnek hívják a férfijogok cvikkeres, szakállas előharcosát, aki éppen brosurákat, kiáltványokat, prospektusokat csomagolt, címezett, telefonált és így tovább.

— Mindent egyedül csinál? — kérdezték az újságírók.

— Legjobban saját magamban bízom meg — felelte nyugodtan, minden izgalom nélkül ez a különös ember.

Hebert Sigurt negyven év körüli férfi, beszél németül, angolul, franciául, oroszul és egy kicsit szerbül is. Belgiumi születésű, nős és azt mondja, hogy boldog házasságot él, ami kissé stilszerűtlen a nők önkényuralma elleni harc vezetőjénél. A férfijogok védelmi ligájáról kérdés nélkül a következőket mondja:

— Szövetségünk célja az, hogy a férfiak szervezkedése után ellensúlyozzuk a nők túlzott és elviselhetetlen kívánságait. A mai nő emancipált, a női munkaerő konkurál a férfival úgy az irodákban, mint a műhelyekben. Ma már vannak női ügyvédek, bírók, képviselők és miniszterek. Ez elismerést érdemel. Téves az a felfogás, mintha mi általában a nők emancipációja ellen foglalnánk állást. Ellenkezőleg. Azonban mindenféle érvényben vannak még olyan elavult törvények, amelyek a nőknek kivételes helyzetet biztosítanak a társadalomban. Ezeket a törvényeket még akkor hozták, mikor a nő még nem volt társadalmilag kifejlődve, mint ma és amikor még valóban szükség volt a törvény védelmére.

— Erre való tekintettel mi tiz javaslatot terjesztünk az osztrák parlament elé, amelyek a férfiak védelmét célozzák a válás, törvénytelen gyermekek, a gyermekekhez való jog stb. tekintetében. A mi elvárataink Angliában sokkal messzebbre mennek. Ők azt kívánják, hogy a nők is szolgáljanak a katonaságnál, mint a férfiak, ha már a jogaik egyenlők, legyenek egyenlők a költtségeik is. Ez végre is teljesen indokolt Angliában és Amerikában, ahol a nők teljesen alárendelt szerepet juttattak a férfiaknak és tulhajtott kívánságaikkal annyira keserősége okoztak a férfiaknak, hogy a férfiak élete szinte elviselhetetlen.

— És kevés kivétellel mindenütt ilyesek a nők. A házasságban a nők teljesen elveszik okosságukat. A szexszualitás a nőt eszelenül perverzre teszi, aki a vágyaiban nem ismer határt. És akkor még a törvény is az ő segítségére siet, amely a férfit a kétségbeesésbe kergeti. Innen származik az a sok büntött, gyilkosság, öngyilkosság, ami a házasságban olyan gyakori...

— Mondhatom, uraim, a mai házasság privilegizált brutalitás. A kétségbeesett férfiak retentő sikoltása hívta életre szövetségünket, mely lefogja rombolni az elavult törvényeket és fel fogja szabadítani a férfit a nők önkénye alól...

— Vegyünk például egy mézárósságdet. akinek heti keresete nem több 50—60 shillingnél. A felesége szabónő, aki naponta 6—7 shillinget keres. De miután a férfi elvált a feleségétől,

a törvény arra kötelezi, hogy nyomorúságos keresetét 30 százalékát fizesse tartásdíj címén a feleségének. Hát igazság ez?

— Vagy egy még érdekesebb eset: Egy leány, aki anya lett, beperelt egy mérnököt, hogy ő a gyermek apja. A törvény a nőnek hitt. A mérnököt elítélték tartásdíj fizetésére. Rengeteg hasonló eset fordult elő. Történjék bármilyen büni, bármilyen szerencsétlenség a férfival, mindig a nő a kezdete és vége minden szerencsétlenségnek...

Rablógyilkosság miatt elfogtak Budapesten egy aradi fiút.

Dávid Ernőt névtelen feljelentés alapján tartóztatták le. — Az aradi rendőrség román nyelvű átiratát rosszul fordították le Budapesten és így még ma is rablógyilkosként kezelik a rablás miatt körözött Dávidot. — Kiderül a tévedés.

(Arad, december 12.) Néhány héttel ezelőtt az aradi rendőrségre a budapesti főkapitányságtól átirat érkezett, amelyben arról értesítették az aradi rendőrséget, hogy a magyar fővárosban letartóztattak egy Dávid Ernő nevezetű 29 esztendő fiatalembert, aki valószínűleg aradi illetőségű. Az átiratban a rendőrséggel azt is közölték, hogy Dávid Ernő letartóztatása névtelen feljelentés alapján történt. A névtelen feljelentő ugyanis azt adta tudtul Dávid Ernővel kapcsolatosan a főkapitányságnak, hogy Aradon rablógyilkosságot követett el, 1921-ben kétesztendői börtönre is ítéltek és emiatt meg is változtatta volna nevét elhunyt bátyja után Jenőre.

Dávid Ernő — az átirat szerint — egyáltalában nem akart tudomást venni a vádakról és kijelentette, hogy 1926 és 27-ben Aradon és Temesvárt járt és Temesvárott egy Mitro nevezetű fuvarosnál volt alkalmazásban, de nem kereste a rendőrség. Ilyen értelemben irt le a budapesti rendőrség Aradra s az aradi rendőrség bünygyi osztályán megindult a nyomozás Dávid Ernő állítólagos rablógyilkossága ügyében. Csakhamar megállapították, hogy 1921-ben Dávid Ernő nevű egyén ellen nem volt semminemű rablógyilkossági vád, ellenben akkortájt rablás és lopás miatt valóban volt folyamlatban nyomozás Dávid Ernő ellen, aki

A müncheni rendőrség keres egy aradi Nagy József nevű embert.

(Arad, december 12.) Még szeptember 23-án történt, hogy konzulátusi uton átirat érkezett az aradi rendőrség bünygyi osztályára a müncheni rendőrségtől, hogy Münchenben letartóztattak egy állástalan férfit, aki kihallgatása során elmondotta, hogy Nagy Józsefnek hívják, aradi illetőségű, nős, asztalos, 1898-ban Csákován született, itt él felesége: Erdélyi Helén és édesapja, Nagy János, valamint édesanyja: született Becker Mária. A rendőrségen Marinescu komisszár vette kezébe az ügyet, azonban egyáltalában nem sikerült Nagy József családjának nyomára jutni, hogy innen közelebbit lehessen nyerni a letartóztatott Nagy József ügyében.

A nyilvántartóban nem találták meg az ilyen adatokkal rendelkező Nagy József régebbi lakását és így visszairtak Münchenbe, hogy Nagy József ismeretlen Aradon. A müncheni rendőrség ma újból megkereste az aradi rendőrséget és újabb nyomozás bevezetését kérte, mert Nagy József ismételt kihallgatása során is azt vallotta, hogy aradi illetőségű és hozzátartozói itt élnek. Így a rendőrség felhívja mindazokat, akik erről a Nagy Józsefről valami közelebbit tudnának, jelentkezzenek a rendőrségen a 15. számú szobában, Tascia Romulus detektívnel.

Az ARADI KÖZLÖNY gazdag karácsonyi száma rendkívül érdekes és szenzációs tartalommal, képekkel és rajzokkal illusztrálva jelenik meg.

— Ez adta meg a lökést a férfijogok világszövetségének megalakítására. Ma már több mint negyvenezer tagunk van. Minden államban van szervezetünk. A tagok száma napról-napra emelkedik. Szeptember huszonötödikére hívtuk össze világszövetségünk nemzetközi kongresszusát Bécsbe, amelyen képviseltették magukat Amerika, Németország és Japán szövetségei. Sajnos azonban az akkori ausztriai események miatt, amikor majdnem polgárháború tört ki a Heimwehr és a szocialisták között, kénytelenek voltunk a kongresszust elhalasztani. És a kongresszus napja a férfijogok védelmének fényes dátuma lesz. És ha győztünk, akkor elmondhatjuk, hogy ráléptünk a kiváló nyakára.

Nagy, Szabó és Wekerle nevezetű társai segítségével követte el a rablást.

Az aradi rendőrség bünygyi osztálya rablás megállapításáról is irt vissza Budapestre, a rablás szót azonban a román nyelvű átiratból rablógyilkosságnak értelmezték és továbbra is mint rablógyilkost kezelték Dávidot, akinek ügye végleges megállapítása érdekében most már fényképét is megküldték az aradi rendőrség bünygyi osztályának. Ezzel egyidejűleg pótlólag értesítették a bünygyi osztályt arról is, hogy Dávid továbbra is tagadásban van, s annak a gyanújának adott kifejezést, hogy valószínűleg összetévesztik egy Vidák Jenő nevű aradi cipésszel, aki Aradon a Sarlóucca 6. szám alatt lakik s talán ő lenne a keresett tettes.

A bünygyi osztályon most már kiderült a budapesti főkapitányság tévedése, amely onnan származott, hogy a rendőrségi átiratot román nyelvről rosszul fordították vissza. A megadott fénykép nyomán különben könnyebb lett a nyomozás munkája és most visszakeresik a rovottmultuak fényképnnyilvántartójában Dávid Ernő fényképét, amelyet azután megküldenek Budapestre, azzal a korrigálással, hogy Dávid Ernőnek Aradon valóban nem terhel rablógyilkosság a lelkiismeretét.

Meglopták a szüleiket.

Az aradi rendőrségre ma egyszerre két olyan lopásról érkezett feljelentés, amelynek tettese a feljelentő gyermeke volt.

(Arad, december 12.) A véletlen ma egyszerre két olyan esetet sodort össze a rendőrségen, amely valóban ritka a rendőrségi krónikában. A II. kerületi rendőrség reggel jelentette, hogy özvegy Retezár Jánosné aradi lakosnő feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen, akik nála lopást követtek el. A kerületi rendőrség csakhamar megállapította, hogy a tetteseket Socan Borbála, valamint Deményi Ferencné személyében,

aki nem más, mint a feljelentő leánya

A gyermek tehát meglopta az anyját.

Alighogy beiktatták ezt az iratot, a IV. kerületi rendőrség is beküldte napi rapportját. Itt Branda Tódor volt a feljelentő, akinek a Bulev. Reg. Ferdinand 35. szám alatt sücsmühelye van. Branda a feljelentésben előadta, hogy mintegy 11.500 lej értékben loptak el tőle különböző sücsárakat. A IV. kerületi rendőrség a gyanuokok alapján vallatóra fogta

a sücsmester Aurél nevű fiát, aki be is vallotta, hogy ő követte el a lopást,

édesapja Rasiu Ilona nevű alkalmazottja társaságában. A lopott holmik egy részét a nőnél megtalálták, a másik részre vonatkozólag pedig kijelentették, hogy azokat különböző egyéneknél értékesítették. Ebben az esetben is a gyermek volt a tolvaj. Mindkét esetben az ügy szereplőit nyomban a rendőrségen tartották és kihallgatásuk után, holnap adják át őket az ügyészségnek. A szülők nem vonták vissza a feljelentéseket.

Megállapították a vasutnál az új fizetéseket

Csak kevés emelésben részesülnek a CFR. alkalmazottai. — Aradon tíz százalékkal kevesebb fizetést adnak, mint a fővárosban.

Bucurestiből jelentik: A CFR. vezérigazgatóságának kebelében működő inkadráló-bizottság tegnap véglegesen megállapodott a január elseji személyzeti fizetés tabellájában. Az új fizetésrendezés megkülönbözteti a törzsfizetést, a lakbéréket és az ugynevezett prémiumokat, amelyeket a vontatási és vonatkiszérő személyzet kap.

A január elsején életbelépő fizetések alig

jelentenek emelkedést. A fizetések három kategóriára oszlanak, 16.600, 16.000 és 15.000 lejes alappal, valamint 18.300, 14.300 és 10.500 lejes alappal, amelyekhez lakberek járulnak hozzá. Az alapok Bucurestéhez vannak arányítva és a vidéki városokban, így Aradon is, a fizetések tíz százalékkal kevesebbek. Az új fizetési táblát ma adták a nyomdába és holnap hozzák nyilvánosságra.

KÖZGAZDASÁG.

Lényeges módosítások az adótörvényben.

Ezentul nem sorshuzás után jelölik ki a kamara megbízottját az adó-kivető bizottságba. Választott bíróságok lesznek minden kamara mellett.

(Arad, december 12.) Pacuraru Brutus, az aradi kereskedelmi és iparkamara főtitkára ma érkezett haza Bucurestiből, ahol több hivatalos ügy elintézése végett időzött. A főtitkár bucuresti-i utjával kapcsolatosan a következő érdekes nyilatkozatot tette munkatársunk előtt:

— A kamarák szövetségének tekintélye, amint az örömmel megállapítható, egyre növekedik és már a legutóbbi időben is sikerült intervenció után néhány lényeges módosítást elérnie az adótörvényben. Ezek a módosítások, mivel a költségvetéssel kapcsolatosan terjesztette azokat a kamara elé dr. Madgearu Virgil pénzügyminiszter, a költségvetéssel egyidejűleg, tehát 1930-ban lépnek életbe. Egyik lényeges módosítás az, hogy

ezentul nem sorshuzás után jelölik ki a kamara megbízottját az adó-kivető bizott-

ságba, hanem szakmánként delegálják a megbízottakat.

A jövő évi adó-kivetésnél feltétlenül figyelembe fogják venni a kereskedői könyveket, a harmadik fontos módosítás pedig az, hogy ezenal nemcsak a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, hanem a magáncégek is gyűjthetnek maguknak tartaléktöket a dubioz követelések fedezésére, ha rendes könyvvitelük van.

— Eljárt még a szövetség az igazságügy-minisztériumban is, ahol hozzájárultak a kamarák mellett választott bíróságok felállításához. A választott bíróság, amennyire én annak szervezetét ismerem, teljesen pótolni fogja a megszüntetett tőzsdebíróságot, sőt annál olcsóbb lesz. Ilyen választott bíróságot minden kamarának joga van felállítani. Az aradi választott bíróság megszervezésére irányuló munkálatok a közeljövőben meg is kezdődnek.

A déligyümölcsárusok továbbra is a piacon maradhatnak.

Az interimár bizottság a kereskedelmi kamara álláspontját tette magáévá.

(Arad, december 12.) Érdekes vita keletkezett az interimár-bizottság mai ülésén. A napokban egy számos kereskedő által aláírt kérvény érkezett be a városházára. A kereskedők kérték, hogy a piacokról tiltsák ki a déligyümölcsárusokat, akik tisztességtelen konkurrenciát csinálnak a nagy adókat fizelő kereskedőknek. A város a kérvényt a Kereskedelmi és Iparkamarához küldötte át véleményezés végett. A kamara véleményében megállapította ugyan, hogy a kereskedők kérése jogos, de a méltányosság szempontjából azt ajánlotta a városnak, hagyja az árusokat továbbra is működni és ne vegye el kenyerüket. A kamara véleményével szemben Pocioianu János, a közigazgatási szolgálat főnöke javasolta a betiltást, azzal indokolva állásfoglalását, hogy a déligyümölcs nem a napi piacra való elsőrendű életszükséglet és hogy az árusok nem végeznek produktív munkát az állam hasznára. A kérdés körül élnék vita indult meg.

Cosma Demeter dr. bizottsági tag kijelentette, hogy a városnak nem szabad tönkretennie a kisexsztenákat, csupán azért, hogy a nagykereskedőket védjék. Ezzel az intézkedéssel a város a munkanélküliek számát szaporítaná, ami végül azt jelenti, hogy segíelyeznie kell ezeket az embereket. Ezenkívül megszűnne a konkurrencia és az árucikkek drágábbak lennének. Javasolja a kamara véleményének elfogadását. Botiuc Elek dr. felszólalásában kifejtette, hogy a városnak nem lehet célja az adóalanyok csökkentése. Végül egyhangulag elhatározták, hogy a kereskedők kérvényét elutasítják.

— Az ármaximáló-bizottság holnap ülést tart. Holnap délelőtt tart Aradváros ármaximáló-bizottsága, amely a december havi árakat állapítja meg. Előreláthatólag az ülésen áremelés iránti akció fog történni, azonban — értesülésünk szerint — az interimár-, illetve ármaximáló-bizottság elhatározta, hogy min-

den ilyen irányú kísérletet erővel visszautasít. Az ülésen szöbakerül Olariu István városi titkárnak a mai interimár bizottsági ülésen tett bejelentése, amely szerint egyes üzletekben a lisztet kilogrammonként két lejjel drágábban árúsítják, mint ahogyan azt a bizottság megszabta. Valószínűleg erővel eljárás indul meg az árdragítók ellen.

— Pótvásárok Arad megye községeiben. Az aradi kereskedelmi és iparkamara intervenciójára megengedték Bucurestiben, hogy több arad megyei községben, ahol eddig járványos állatbetegségek következtében elrendelt zárlat miatt, a szokásos állatvásárok elmaradtak, pótvásárokat tartssanak. Ilyen pótvásár lesz december 18-án Borossebesen és Vadászton, 20-án Seprőson, 22-én Zerinden és 28-án Kisjenőn.

— AZ ANGOL BANK KARÁCSONYI AJÁNDÉKA: ÖTSZAZALÉKOS KAMATLÁB. Londonból jelentik: Az Angol Bank a kamattáblát százalékra való, meglepetésszerű leszállítását közgazdasági körök, a tőzsde karácsonyi ajándékának nevezik. A bank elhatározásában lényeges szerepet játszott az a körülmény, hogy a bank számlájára körülbelül 3—3 és fél millió font értékű arany érkezett nemrég Amerikából. Az év folyamán már az Angol Bank 3 millió font értékű aranyat kapott.

— Az aradi kórházak ételmiszerellátása. A város interimár bizottsága ma az aradi városi egészségügyi és jóléti intézmények ételmiszerellátására kiírt árlejtés-eredményt tárgyalta. A tej- és tejtermékeket a Mezőgazdák Tejcsernok, a kenyert özv. Kristyórné, a húst Felnean Péter és Triff Bazil, a fűszert Hoffmann Ottó fogja szállítani, miután a felsoroltak tették a legelőnyösebb ajánlatot.

— Az üzletaitó elé tilos árut kihelyezni. Nemrég az interimár bizottság rendeletet adott ki, amely szerint a kereskedőknek tilos üzletük elé árut helyezni, reklám céljából. A rendeletet szigoruan végre is hajtották és az üzletajtóból eltűnt a közszemlére helyezett áru az egész városban. Burza Cornél vas-

Női és férfiszövet

szükségletének beszerzése előtt keresse fel

Glesinger

céget, volt Forray-ucca.

Fizessen elő

a legnagyobb magyar lapra, az

ÚJSÁG-ra

leggyorsabb hírszolgálat,
a legjobb munkatársak:

Kóbor Tamás, Márai Sándor, Linkeusz, Szomoró Eml, Pünkösti Andor, Elek Artur és a magyar irodalom legjobb erői írják a lap minden sorát.

Előfizetési ára:

Egy hóra . . . 200 lej

1/4 évre . . . 500 lej

Előfizetéseket felvesz:

PALLAS HIRLAPIRODA, Cluj.

kereskedő kérvényt nyújtott be a városhoz, felajánlva, hogy illetéket fizet, ha mentesítik a tilalom alól. A kérdéshez Raicu Aurel dr. szólt fel, aki kifejtette, hogy Albániában látni már csak ilyen üzleteket, azonban a nyugati államokban már régen megszüntették a reklámnak ezt a fajtáját. A többi bizottsági tag hozzájárult Raicu dr. álláspontjához és a kérvényt visszautasították.

Kitelepítik Arad főuccáiról a tehervonatot.

Két részletben történik a kitelepítés. — Egyelőre még tanulmányozás alatt van az ügy.

(Arad, december 12.) A város interimár bizottsága ma a főtérea végighúzó városi tehervonatok megszüntetésének kérdését tárgyalta. Miután a cukorgyár új teherványát, amely a Csálánál húzódik át a jövő év tavaszán működésbe helyezik, sor kerülhet arra, hogy a főtérei vonalat, amely cseppet sem esztétikus, megszüntessék.

Jegessy Károly dr. városi főügyész javasolta, hogy a bizottság mondja ki a tehervonatok megszüntetését, amiről a gépezetek értesítik az érdekelteket. A megszüntetés két részletben történne. A cukorgyártó a Pátria fátelapig 30 napon belül, míg a Pátria fátelapig, — miután a városnak szerződése van a céggel — 1930. július 15-től, amikor a szerződés lejár. A kérdés körül hosszú vita fejlődött ki, majd a bizottság elhatározta, hogy az ügyet visszautalja a gépezeteknek, hogy egyes, még homályos kérdéseket tisztázzon.

A város lakossága mindenestre nagy örömmel fogadja a főtérei vonal megszüntetését, miután a kisvasút személykocsijai eltűnésével még nem tett eleget a városvezetés a szépsézet szem-pontoknak. A tehervonatok megszüntetése és a vágányok kiemelése véglegessé tenné a megkezdett munkát.

